AUT, XLV, 2007, p. 7-14
– Lingvistică –

CONSIDERAŢII PRIVIND OMONIMIA ÎN SUBDIALECTUL BĂNĂŢEAN

de
Florina-Maria BĂCILĂ

Ca şi celelalte serii lexicale, omonimele prezintă o stratificare pe verticală (în diacronie) şi alta pe orizontală (dependentă de repartiţia lor geografică şi de valoarea funcţională). Într-un anumit moment al evoluţiei limbii şi pentru o categorie determinată de vorbitori, o formă sonoră poate să corespundă unor omonime care, sincronic, nu se întâlnesc în limba literară şi nici nu se concurează în comunicarea obişnuită[1]. De reţinut, în clasificarea acestora, rolul esenţial ocupat de diferenţierea pe sfere de utilizare: profesională, dialectală sau cultural-istorică, ceea ce relevă necesitatea unei perspective funcţionale în abordarea omonimiei, care, ca şi sinonimia, are în vedere unităţi aparţinând sau nu aceluiaşi registru al limbii.

În strânsă legătură cu cele de mai sus se află şi *omonimia la nivelul graiurilor populare*, mai ales că acestea prezintă sisteme fonologice proprii, unele deosebite de cel al limbii literare. Trăsăturile fonologice ale unui grai au un rol extrem de important în stabilirea opoziţiilor morfologice, constituite adesea sub presiunea sistemului, cu scopul de a distinge anumite forme gramaticale. Ne vom opri, în continuare, asupra câtorva aspecte privind omonimia în subdialectul bănăţean.

*

Astfel, caracterul dur sau moale al unor consoane are consecinţe pe plan morfologic, determinând apariţia unor flective specifice de plural, a unor forme omofone şi, respectiv, utilizarea anumitor mărci, în compensaţie, pentru a le distinge. Ariile fonetice sau fonologice conturate

[1] Pentru această problemă, vezi Florina-Maria Băcilă, *Omonimia în limba română. Privire monografică*, Timişoara, Editura Excelsior Art, 2007, p. 193-194.

BDD-A6391 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:24 UTC)

în subdialectul bănățean coincid, în general, cu cele morfologice din flexiunea substantivului.

Neutralizarea opoziției singular / plural se realizează[2]:

● la substantivele feminine al căror radical se termină în consoanele dure *s*, *z*, *ț*, *ḑ*, *ș*, *j*, *r* (vocala anterioară *e* final, precedată de aceste consoane, devine *ă*): *coasă*, *tăbliță*, *buḑă*, *cocoașă*, *(h)oară* etc.[3] La unele substantive, în acest context, marca pluralului o constituie alternanțele fonetice din radical: *mustr̦**a**ță – mustr̦**e**ță*; *must**a**ță – must**ă**ță*. Caracterul dur al consoanelor amintite se manifestă și în finală absolută, provocând identitate între singularul și pluralul substantivelor masculine precum *hoț*, *mînḑ*, *moș*[4] ori între formele verbale de persoanele I și a II-a singular ale indicativului prezent: *(eu / tu) cruț*, *(eu / tu) suǵiț* (cf. și omonimia *paș*, sg. – *paș*, pl., cu singularul refăcut după plural, fapt ce caracterizează subdialectul bănățean și graiurile oltenești de nord-vest[5], unde se întâlnește același tratament al dentalelor palatalizate și al africatelor ca în Banat);

● la unele substantive masculine formate cu sufixele de origine latină *-ar*, *-tor* (care prezintă *r* moale la singular și la plural[6]): *păcur***arʲ**, *mor***arʲ**, *zîd***arʲ**, *învățăt***orʲ** (*i* final asilabic se păstrează atât la derivatele cu sufixele *-ar*, *-er*, *-tor*, cât și la substantivele cu tema în vocală + *r*, de tipul *amna***rʲ**);

● la substantivul *coastă*, într-o arie situată în sudul Banatului: *coastă* / *c̦uastă* (sg. și pl.)[7] și într-o arie restrânsă din nord-est: *coaste* (sg.

---

[2] Pentru discuția despre neutralizarea opoziției singular / plural, vezi Victorela Neagoe, *Subdialectul bănățean*, în TDR, p. 256.

[3] Același fenomen se întâlnește și în graiurile oltenești de vest și de nord, unde, la trecerea spre cele bănățene, are loc crearea unor omonimii morfologice, din cauze fonetice, între singularul și pluralul substantivelor feminine de tipul *casă*, *frunză*, *căruță*, *nașă*, *coajă* etc. – vezi Ion Ionică, *Subdialectul muntean*, în TDR, p. 200; Valeriu Rusu, *Graiul din nord-vestul Olteniei. Fonetică. Considerații fonologice*, București, Editura Academiei, seria „Studii și monografii", 1971, p. 103; Marin Petrișor, *Graiurile bufenilor din Banat. III*, în LR, XVII (1968), nr. 4, p. 307.

[4] Formele de plural cu consoană finală dură (omofone cu cele de singular) sunt generale și în Oltenia – cf. Valeriu Rusu, *op. cit.*, p. 54 și p. 91. În schimb, în Muntenia, *i* scurt final se menține ca marcă a pluralului la nume: *nepoț***i**, *frați***i**, *munț***i**, *din***ți**, *braz***i**, *duz***i**, *frumoș***i**, *golaș***i** și a persoanei a II-a singular sau plural la verbe: *poț***i**, *dați***i**, *cîntați***i**, *auz***i**, *coș***i**, *(te) îngraș***i** etc. – vezi Vasile Frățilă, *Probleme de dialectologie română*, Tipografia Universității din Timișoara, 1987, p. 93.

[5] Pentru această problemă, vezi Marin Petrișor, *op. cit.*, p. 311; Valeriu Rusu, *op. cit.*, p. 91.

[6] Aceste sufixe păstrează pe *r* muiat și în aproape toată Oltenia (chiar și în neologisme). Frecvența cea mai mare a formelor cu sufixul *-arʲ* la singular și la plural se constată în partea de nord-vest a Olteniei și în centrul provinciei – vezi Valeriu Rusu, *op. cit.*, p. 76-77.

[7] Cf. *ibidem*, p. 83-84.

BDD-A6391 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:24 UTC)

şi pl.), aşadar, în funcţie de caracterul dur sau moale al consoanei *t*. În nordul Banatului, diferenţierea singularului de plural se realizează ca în limba literară: *coastă* (sg.) – *coaste* (pl.);

● la substantivele formate cu sufixele augmentative sau moţionale care au un *ń* muiat: *vulpoń*, *iepuroń* (sg. şi pl.).

Din cauza caracterului dur al africatelor rezultate din palatalizarea dentalelor *t*, *d* şi al fricativelor *s*, *z*, *ş*, *j* în care se termină radicalul unor adjective (cf. şi flexiunea substantivului), întâlnim în Banat următoarele fenomene:

● neutralizarea opoziţiei singular / plural: *pădukiåsă*, *sănătuasă*[8], *uåkişă*, *pl'ĕş*, formele respective devenind omofone;

● diferenţierea singular / plural numai prin alternanţe vocalice în radical: *giasă – gięsă* / *đasă – đęsă*; *criaţă – crięţă*. La aceleaşi adjective, datorită menţinerii diftongului *ea* într-o arie situată în nord-vestul Banatului şi în câteva sate de bufeni din sudul acestei regiuni, distincţia nu se mai realizează prin variaţia radicalului, neutralizându-se atât opoziţia singular / plural: *criaţă*, *giasă* (sg. şi pl.), cât şi aceea dintre indicativul şi conjunctivul prezent, persoana a III-a singular şi plural: *(el) visaḑă – (el să) visaḑă*[9].

În nord-estul Banatului, se păstrează *i* după *r* forte, mai ales pe valea superioară a Begheiului: *riu*, *ripă*, *urit* etc., ajungându-se la omonimii cu termeni din limba literară precum: *rid*$_1$, vb. „râd” – *rid*$_2$, s.n.; *rimă*$_1$, s.f. „rîmă” – *rimă*$_2$, s.f. „potrivire a sunetelor finale a două sau mai multe versuri”[10]. Tot în nord-estul Banatului, într-o arie restrânsă, dar şi în sud-vestul Transilvaniei, ocluzivele palatale primare *ḱ*, *ǵ* se transformă în africatele *ć*, *đ* şi se confundă cu fonetismele rezultate din africatizarea ocluzivelor dentale. Neutralizarea opoziţiei dental / palatal duce la crearea unor omonime: *ćem* corespunde formelor literare *tem* şi *chem*; *ćamă* înseamnă „teamă” şi „cheamă”; *ćei* – „tei”[11] şi „chei (pluralul lui *cheie*)”;

[8] Vezi şi *ibidem*, p. 44.

[9] Pentru discuţia despre aceste fenomene, vezi Victorela Neagoe, *Subdialectul bănăţean*, în TDR, p. 248 şi p. 260.

[10] Vezi Vasile Frăţilă, *op. cit.*, p. 112.

[11] Vezi şi anecdota despre acea persoană care, bând ceai, îl întreabă pe un bănăţean *de ce-i* ceaiul, la care acesta îi răspunde, nedumerit, că este *de ćei* „de tei”; cf. şi omonimia dintre termenul literar *tei*$_1$, s.m., şi forma *tei*$_2$, pron. / adj. pron. posesiv „tăi”, frecventă în nord-estul Banatului. La pronumele posesive sunt de remarcat formele *a teu*, *a tea* etc., care au luat naştere prin analogie cu *a meu*, *a mea* şi sunt mai recente decât africatizarea dentalelor urmate de vocalele anterioare *e*, *i* şi de diftongul *ea*; altfel, ar fi trebuit să avem *(a) *ćeu*, *(a) *ća* – vezi Vasile Frăţilă, *op. cit.*, p. 121.

BDD-A6391 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:24 UTC)

păr'ęće – „perete” şi „pereche”; alături de *unđe* „unde”, apar forme ca *đem* pentru „ghem” şi „gem” etc.[12]

Sonantele *n*, *l* şi *r*, sub influenţa unui element palatal următor (*e*, *i*, *e* semivocalic din diftongul *e̯a* sau *i* scurt asilabic), se înmoaie, fiind pronunţate *ń*, *l'*, *r'*. Fenomenul este caracteristic subdialectului bănăţean, în care toate cele trei consoane au variante înmuiate. Este necesar să se facă distincţia între *ń* (*n* muiat provenit din *n* urmat de *e*, *i* şi de diftongul *e̯a*), care cuprinde şi toate graiurile dacoromâne de la nord de Mureş, şi *ń* arhaic (provenit din *n* + *e*, *i* în hiat sau *i* flexionar în elementele latineşti ori *n* + *i* în elementele slave vechi şi maghiare), specific Banatului şi căruia, în restul graiurilor dacoromâne şi în limba literară, îi corespunde un *i* semivocalic (cf. omonimia dintre *vińĕ*, vb. „(el) vine” < lat. *venĭt*, şi *vińĕ*, s.f. „vie” < lat. *vīnea*)[13].

Prin dispariţia lui iot, în urma articulării lui tot mai slabe, în graiurile din Banat şi din vestul Olteniei, toate cuvintele care înainte posedau grupul labială + iot + vocală s-au redus la grupul labială + vocală. În aceste arii, cuvintele respective au în componenţa lor cu un fonem mai puţin decât în unele graiuri din Muntenia şi din estul Olteniei şi decât în limba literară. Ca urmare a acestei evoluţii fonetice, s-a ajuns la omofonie: astfel, în Banat şi în vestul Olteniei, forma *perĭ* reprezintă atât persoana a II-a a indicativului prezent de la verbul *a pieri*, cât şi pluralul substantivului *păr*. Persoana a III-a a indicativului prezent de la verbul *a pieri* şi pluralul lui *pară* au aceeaşi formă, *pęre*; tot printr-o formă unică, *męre*, sunt redate alte două cuvinte diferite: substantivul feminin *miere* şi pluralul substantivului neutru *măr*[14].

Dispariţia lui iot a determinat crearea unor serii de omonime. În unele graiuri din Banat, a avut loc o nouă transformare fonetică: depalatalizarea consoanei *r'* în pluralele *pęre*, *męre*, ajungându-se, astfel, la

---

[12] Vezi Victorela Neagoe, *Subdialectul bănăţean*, în TDR, p. 251; Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, în Marius Sala (coord.), *Enciclopedia limbii române*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2001, p. 373, s.v. *neutralizare opoziţii fonologice*; cf., în contextul africatizării dentalelor, şi omonimia dintre *a turći*$_1$ „a turti” şi *a turci*$_2$ (în limba literară) „a (se) asimila cu populaţia turcă”.

[13] Vezi Vasile Frăţilă, *op. cit.*, p. 116-117; Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Subdialectul bănăţean*, în Matilda Caragiu Marioţeanu, Ştefan Giosu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Romulus Todoran, *Dialectologie română*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1977, p. 148-149.

[14] Vezi Grigore Rusu, *Structura fonologică a graiurilor dacoromâne*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983, p. 119-120; Emil Petrovici, *Fenomenul de sinarmonism în fonetica istorică a limbii române*, în CL, II (1957), p. 100; cf. şi următoarea anecdotă al cărei efect umoristic mizează pe omonimia dintre *mere*, s.n. pl. < *măr*, şi forma verbală *męre* „merge” (specifică graiurilor din Ardeal): un oltean împinge o roabă cu mere prin Cluj şi strigă (făcând reclamă): „*Mere*! *Mere*!”, la care clujeanul răspunde: „*Męre* («merge») dacă împingi!”

BDD-A6391 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:24 UTC)

formele *pęră*, *męră* (de fapt, *pi̯ęră*, *mi̯ęră*, întrucât, în Banat, *ę* se şi preiotează). În urma acestei transformări, omonimiile de mai sus au fost înlăturate. Opoziția dintre *r′* (*r* cu timbru palatal + vocala anterioară *e*) şi *r* dur, velarizator (+ mediala *ă*) a preluat funcția distinctivă, deosebind formele *pęre*, vb. „piere”, *męre*, s.f. „miere”, de formele *pęră*, s.f. pl. „pere”, *męră*, s.n. pl. „mere”[15].

În subdialectul bănățean, are loc depalatalizarea labialei *m* în formele conjuncte de dativ ale pronumelui personal de persoana I singular *îmi*, *mi-*, *-mi*, *-mi-*, care se pronunță cu dispariția iotului în diftongii ascendenți după labiale (**m-***o adus*, **m-***o dat*, **m-***o făcut*, **m-***o spus*), ajungându-se la simplificarea sistemului de clitice ale pronumelui personal de persoana I, dar şi la confuzii cu formele conjuncte de acuzativ ale aceluiaşi pronume: de pildă, **m-***o făcut* poate însemna „*mi*-a făcut” sau „*m*-a făcut”. S-a pornit, probabil, de la cazurile în care depalatalizarea lui *m* s-a produs prin asimilare la consoana următoare, în fonetică sintactică (**îm** *dă*)[16], de unde fenomenul s-a generalizat în situațiile când cliticul era urmat de pauză sau de o vocală, prin analogie şi cu **ț-***o dat*, **ş-***o dat*, unde *i* a amuțit sub influența caracterului dur al consoanelor *ț* şi *ş*[17].

În Banat, *mi̯erță* nu înseamnă, cum ar fi de aşteptat, „unitate de măsură pentru cereale”, ci este pluralul unei forme de singular *marță* „marți”, întrucât *-e* devine *-ă* după *ț* (cu alternanța *a* la singular / *e* la plural, ca în *br***a***zdă* – *bri̯***e***zdă*). Subdialectul bănățean manifestă o anumită preferință pentru pluralul în *-i* asilabic, care după consoanele dure dispare (la substantivele de declinarea I terminate la singular în *-ă*), astfel că *boți*$_1$, s.f. pl. < *boată* „băț”, este omonimul lui *boți*$_2$, s.n. „cocoloş”, pe care-l regăsim în celebra frază din *Amintirile* lui Creangă, despre „*boțul* cu ochi”

---

[15] E posibil ca, în aceste situații, să avem de-a face cu păstrarea, în Banat, a formelor etimologice *pĭra, mela*, iar reflexul *ă* să reprezinte evoluția normală a lui *a* latinesc de la formele de plural citate (cf. CDDE 1326, s.v. *păr*, şi PEW 1264, s.v. *pară*; CDDE 1045 şi PEW 1023, s.v. *măr*; Vasile Frățilă, *Contribuții lingvistice*, Timişoara, Editura de Vest, 1993, p. 26-27).

[16] Unele fapte de fonetică sintactică influențează sistemul fonologic şi morfologic al limbii. Sunt cazuri în care prezența sau absența unor foneme, a unor desinențe duce la neutralizarea opozițiilor (deci, la omonimie morfologică), dar există alte elemente care contribuie la înțelegerea comunicării: de exemplu, dacă *t* final al participiului dispare în fonetică sintactică, forma verbală *(i-)***am da** *(şi lui)* corespunde atât persoanei I singular şi plural a perfectului compus, cât şi persoanei I plural a condiționalului-optativ prezent de la verbul *a da*.

[17] Pentru această problemă, vezi Dorin Uriței̦cu, *Sincronie şi diacronie. Fonetismul unor graiuri din nordul Banatului*, ediția a doua, revăzută şi adăugită, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2007, p. 204-208, capitolul *Depalatalizarea consoanei [***m***] în formele atone de dativ ale pronumelui personal*; Vasile Frățilă, *Probleme de dialectologie română*, p. 121; Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Subdialectul bănățean*, în idem et alii, *Dialectologie română*, p. 151.

BDD-A6391 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:24 UTC)

din Humuleşti; tot un plural, de această dată cel al lui *fier – fiară*$_1$, frecvent în sudul Banatului, este omonimul lui *fiară*$_2$, s.f. „animal sălbatic”.

O serie de verbe de conjugările I şi a IV-a, care, în limba literară şi în subdialectul muntean, se conjugă la indicativul şi la conjunctivul prezent cu sufixele *-ez*, respectiv *-esc*, apar în subdialectul bănățean, ca şi în alte graiuri de peste munți, fără sufix, ajungându-se la omonimii de tipul: *săr* „sărez” < vb. *a săra – săr* „sar” < vb. *a sări*; *lucru* „lucrez” < vb. *a lucra – lucru*, s.n.; *prînd* „prânzesc” < vb. *a prânzi – prînd*, s.n.; *śină* „cinează” < vb. *a cina – śină*, s.f.[18] Persoana a III-a a indicativului prezent *înśată* „încetează” devine omonimă cu adjectivul feminin *înśată* „înceată”, rămânând, şi în urma desufixării, identică formal cu imperativul aceluiaşi verb[19].

Verbul *a ploua* are, în Banat, infinitivul *a ploia*, iar indicativul prezent, persoana a III-a singular, *ploaie*, intră în omonimie lexico-gramaticală cu substantivul *ploaie*.

O omofonie la nivel construcțional se referă la faptul că, în graiurile din Banat, verbul *a fi* se conjugă la indicativ prezent, persoana I singular şi plural şi persoana a II-a plural, cu forme pronominale proclitice de dativ, ajungându-se la structuri precum *(i̯o) mi-s* (omofonă cu angl. *miss* „regină a frumuseții”)[20], *(noi) ńi-s*, *(voi) vi-s* (omofonă cu *vis*, s.n.)[21].

O inovație specifică subdialectului bănățean este apariția desinenței *-u* la persoana a III-a plural a indicativului imperfect, care a devenit normă a românei literare spre mijlocul secolului al XIX-lea. Totuşi, în Almăj, se înregistrează şi forme etimologice de plural (fără desinența *-u*).

Conjunctivul perfect nu cunoaşte omonimia din limba literară, întrucât este alcătuit din conjunctivul prezent al verbului *a fi* (variabil după număr şi persoană) şi participiul verbului de conjugat: *să fiu̯ făcut*, *să fii̯ făcut*, *să fi̯e făcut*, *să fim făcut*, *să fiți̯ făcut*, *să fi̯e făcut*, însă, la unele forme, există riscul omonimiei cu diateza pasivă (de pildă, forma *să fiu̯ bătut* reprezintă fie conjunctivul perfect activ, persoana I singular, fie conjunctivul prezent pasiv, aceeaşi persoană)[22].

---

[18] Cf. şi omonimia lexico-gramaticală dintre *cin* (reg.) „cinez” < vb. *a cina*, ind. prez., pers. I sg., şi *cin*, s.n. (înv.) „rang, tagmă (preoțească sau călugărească)”.

[19] Acest fapt morfologic cunoaşte o largă circulație şi în graiurile din Transilvania; cf., în Crişana, formele *(să) scurt* „(să) scurtez”, *lumină* „luminează” – vezi Vasile Frățilă, *Probleme de dialectologie română*, p. 150; Teofil Teaha, *Graiul din valea Crişului Negru*, Bucureşti, Editura Academiei, 1961, p. 94-95.

[20] De unde şi următoarea anecdotă: „– Unde găseşti cele mai frumoase fete din lume? – În Banat, pentru că aici toate zic *mi-s* (!)”.

[21] Pentru aceste aspecte, vezi Vasile Frățilă, *Probleme de dialectologie română*, p. 123; Victorela Neagoe, *Subdialectul bănățean*, în TDR, p. 262.

[22] Vezi Vasile Frățilă, *Probleme de dialectologie română*, p. 124; idem, *Contribuții lingvistice*, p. 66.

BDD-A6391 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:24 UTC)

Substantivul neutru *căput*$_1$ „veston” < magh. *kaput* „idem” (< germ. *Kaput* < it. *capotto*) este omonim cu *căput*$_2$, s.n. „poartă” < magh. *kapu* „idem” + *-t* (desinența acuzativului), substantiv des întâlnit în graiurile din Transilvania; vezi şi omonimiile dintre termeni sau forme caracteristice subdialectului bănățean (primele din perechile / seriile citate) şi cuvinte din limba literară: *bete*$_1$, s.f. pl. < *bată* „îndoitura de la gâtul sau de la mânecile cămăşii” – *bete*$_2$, adj. f. pl. < *beată*; *crame*$_1$, s.f. pl. „jumări” – *crame*$_2$, s.f. pl. < *cramă* „magazin de băuturi alcoolice”; *a împăca*$_1$ „a plăti” – *a împăca*$_2$ „a împăciui, a satisface”; *nor*$_1$, s.f. „noră” (formă etimologică din lat. *nurus*) – *nor*$_2$, s.m. < lat. *nubilum*; *oară*$_1$, s.f. (mai ales la pl.) „nume generic dat păsărilor de curte; orătanie” – *oară*$_2$, s.f. „timpul sau momentul în care are loc un fapt”; *par*$_1$, s.n. „pahar” – *par*$_2$, s.m. – *par*$_3$, adj.; *rât*$_1$, s.n. „şes cu iarbă (de-a lungul unei ape curgătoare); livadă” – *rât*$_2$, s.n. „botul porcului” etc. În schimb, în Banat nu există, de pildă, omonimia dintre *liliac*$_1$, s.m. „arbore din familia oleaceelor”, şi *liliac*$_2$, s.m. „specie de mamifer insectivor asemănător cu şoarecele”, întrucât, în locul primului termen, se întrebuințează *iorgovan* < srb. *jorgovan*.

Semnalăm şi două cazuri de omografie: substantivul masculin *aréte* (pronunțat, în subdialectul bănățean, *ar'éće*) „berbec (nejugănit şi nebătut)” < lat. *arietem* se scrie la fel cu pluralul *árete* (rostit, în Banat, *ár'eće*) < *áret*, s.n. „ținut, împrejurimi” < lat. *halitus*; cf. şi *ćińerḯ*, s.m. pl. / adj. m. pl. < *ćínăr* „tânăr” – *ćińérḯ*, s.n. „farfurie”.

*

După cum se observă, cazuri interesante de omonimie lexicală, lexico-gramaticală şi morfologică se întâlnesc nu numai în româna literară, ci şi în graiurile populare, fenomenul având consecințe importante şi la nivelul acestor varietăți dialectale[23]. Cercetarea atentă a unor asemenea situații ar duce, desigur, la îmbogățirea inventarului de omonime al limbii noastre.

*

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

CDDE = I.-A. Candrea, Ovid Densusianu, *Dicționarul etimologic al limbii române. Elementele latine (***A** – **Putea***)*, Bucureşti, Socec, 1914.

[23] Vezi studiul nostru *Mijloace «terapeutice» ale omonimiei la nivel dialectal*, în *Studia in honorem magistri Vasile Frățilă*. Volum coordonat de Maria Micle şi Vasile Lațiu, Timişoara, Editura Universității de Vest, 2005, p. 101-111, unde am discutat, exemplificând, despre căile de evitare a omonimiei în graiurile populare românești.

BDD-A6391 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:24 UTC)

CL = „Cercetări de lingvistică”, Cluj, I, 1956 ş.u.
LR = „Limba română”, Bucureşti, I, 1952 ş.u.
PEW = Sextil Puşcariu, *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. Lateinisches Element mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen*, zweite, unveränderte Auflage, Heidelberg, 1975.
TDR = Valeriu Rusu (coord.), *Tratat de dialectologie românească*, Craiova, Scrisul Românesc, 1984.

CONSIDÉRATIONS SUR L'HOMONYMIE DANS LE PARLER DU BANAT

(Résumé)

L'article se propose de relever l'idée que l'homonymie a des conséquences importantes non seulement sur le plan du système linguistique en général, mais aussi au niveau des variétés dialectales du roumain. Nous avons choisi d'illustrer ce phénomène par l'intermédiaire de quelques exemples intéressants d'homonymes lexicaux, lexico-grammaticaux et morphologiques rencontrés dans le parler du Banat. En outre, il faut avoir en vue que les traits caractéristiques de chaque parler ont un rôle essentiel pour la réalisation des oppositions morphologiques, constituées souvent sous la pression du système, afin de faire la distinction entre certaines formes grammaticales.

BDD-A6391 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 13:52:24 UTC)